

Läxor som tragedi eller romans

En jämförandestudie av relationen mellan elevers val av studieplats och uppfattningar av läxor.

Henrik Magnusson

Institutionen för pedagogik och didaktik

Examensarbete 15 hp

Examensämne: Didaktik

Självständigt arbete inom AUO (15 hp) kurskod DIG28U

Vårterminen 2018

Handledare: Jonas von Reybekiel Trostek

Examinator: Michael Håkansson

English title: Homework gives me stress

Stockholms
universitet

Läxor som tragedi eller romans

En jämförandestudie av relationen mellan elevers val av studieplats och uppfattningar av läxor.

Henrik Magnusson

Abstract:

According to the law (3 § Skollagen), the school offers a good study environment, but although the school succeeds, many students prefer to study at home. This study explore upper secondary school students' conceptions of homework as well as differences in conceptions between students in a vocational and study preparation program. In addition, it will study students' conceptions in relation to where they choose to do their school work. A phenomenological study will show which findings are available. The conceptions of the students will be divided into different groups (utfallsrum). The study will show that there is no greater variation in the conceptions between the different classes, but between the students who choose to work at home and see more benefits of homework, towards those who choose to work in school and are less positive to homework. In the discussion section, previous research will relate to the study result.

Keywords:

Läxor, studier, nytta, gymnasiet, fenomenografi, uppfattning

Innehåll

Kapitel 1 Bakgrund	1
Läxor i media.....	2
Syfte och frågeställningar.....	3
Tidigare forskning.....	3
Forskning om effekten av läxor.....	4
Forskning om uppfattningen om läxor.....	4
Kapitel 2 Teori	7
En fenomenografisk ansats.....	7
Kritik mot fenomenografin.....	8
Centrala begrepp.....	9
Läxa.....	9
Elev.....	10
Uppfattning.....	10
Kapitel 3 Metod	12
Urval och begränsningar.....	12
Datainsamling.....	12
Fördelar med enkäter.....	12
Nackdelar med enkäter.....	12
Intervjuer.....	13
Reliabilitet och validitet.....	13
Genomförandet.....	14
Val av metod.....	14
Databearbetning och analysmetod.....	15
Forskningsetiska aspekter.....	16
Kapitel 4 Resultat	17
Enkäten.....	17
Frågeställning 1: Vilka uppfattningar av läxor ger eleverna uttryck för?.....	18
Frågeställning 2: Finns det skillnader i hur elever på studie- respektive yrkesprogram uppfattar läxor?.....	21
Central frågeställning: Vilka likheter och skillnader framträder i hur elever uppfattar läxor i förhållande till val av studieplats.....	22
Kapitel 5 Diskussion	24
Hemmet.....	24
Stressen.....	25
Vidare forskning.....	26
Metoddiskussion.....	26
Bilagor	27
Referenser	29

Kapitel 1 Bakgrund

En god studiemiljö är viktigt för att eleverna ska kunna studera i skolan och dessutom ålagt skolan att erbjuda eleverna enligt Skollagen 3 §. Läxor är uppgifter som eleven kan välja att arbeta med både i skolan och hemma. Arbetet med läxor ligger i elevens ansvar och blir då beroende av elevens uppfattningar av läxor.

Det saknas forskning som jämför uppfattningen av läxor mellan en yrkesinriktad gymnasieklass och en högskoleförberedande. Det saknas också tidigare forskning om var elever väljer att göra läxor beroende på vilken uppfattning de har. Denna forskning är viktig eftersom skolan enligt lag ska bistå eleverna med en god studieplats. Den här uppsatsen har som syfte att bidra till tidigare forskning i ämnet genom att jämföra vilka uppfattningar av läxor som finns bland elever på ett studie- och ett yrkesinriktat program, och om finns en skillnad i uppfattning beroende på var de gör sina läxor.

Alla måste arbeta med målet att de ska gå bra för eleverna i den svenska skolan. Tiden i skolan räcker inte alltid till för att göra det skolarbete som krävs av eleverna. Som lärare är det tydligt att vissa elever gör sitt skolarbete medan andra elever inte gör det. Detta kan röra majoriteten av eleverna i vissa klasser. Därför delas mycket skolarbete ut i form av läxor. Läxor som inte blir gjorda hopar sig som en ackumulerad arbetsbelastning för eleverna och många elever upplever att läxor skapar stress, och just stress har på senare tid pekats ut som en orsak till psykisk ohälsa. Enligt Karin Schraml lider var tredje sextonåring av stressrelaterade problem (Schraml 2013).

Jan-Olof Hellsten har i sin avhandling *Skolan som barnarbete och utvecklingsprojekt* (2000) visat på att lärare är mer positiva till läxor än vad eleverna är. Elever ansåg att läxor stod för största enskilda delen av deras arbetsbelastning (2000). Det saknas forskning om det finns en skillnad mellan hur elever på olika gymnasieprogram uppfattar läxor och uppfattningarna mellan elever som gör skolarbetet i skolan respektive hemma. Tidigare forskning har inte jämfört skillnader mellan uppfattning i en yrkesinriktad respektive en studieinriktad klass vilket den här studien kommer att göra. Det är viktigt att göra den jämförelsen för att komplettera tidigare forskning som har jämfört elevernas ålder och socioekonomiska bakgrund. Det är dessutom viktigt att undersöka var eleverna väljer att göra sina läxor för att kunna belysa en

eventuell ojämlikhet. Men studier av läxor är viktig eftersom elevens uppfattning av läxor motsvarar dennes uppfattning av hela skolsituationen enligt Jan-Olof Hellsten (2000).

Läxor i media

Den offentliga debatten påverkar uppfattningen av läxor hos såväl lärare, föräldrar som elever, därför är det viktigt att nämna den i denna uppsats. Den senaste tiden har läxor behandlats frekvent i media. Forskare, lärare, rektorer och även ombud för Skolverket och Lärarförbundet har gett sig in i debatten. Den här uppsatsen gör inte anspråk på att reda ut eller sammanfatta diskursen runt läxor i media men diskussionen bör ges en notis då den troligen färgar av sig på hur eleverna ser på läxor. Rubrikerna nedan ger en bild av debatten det senaste halvåret.

”Dags att förbjuda läxor?” KiT 11 september 2017

”Barn borde inte få läxor!” Expressen 7 augusti 2017

Gustaf Fridolin: *”Läxor är bra, men de ska inte vara för svåra.”* Aftonbladet 26 sep 2016

”Behövs verkligen läxor i skolan?” Nerikes Allehanda 2 oktober 2017

Jan Björklund: *”Den som vill avskaffa läxor är fel ute.”* svt.se 14 mars 2018

”Här är läraren som ogillar läxor” Mitti.se 19 januari 2018

”Här är skolan utan läxor” Jönköpings Posten 8 april 2018¹

Ovanstående rubriker ger en inblick i diskursen som råder och som har färgat av sig på de uppfattningar som eleverna har av läxor.

¹ Hänvisar till ett försök av rektor Christin Lund på Alfred Dalinskolan i Jönköping som i samråd med elever, lärare och föräldrar reglerade användandet av läxor enligt formeln Tre F - förbered, förklara och följ upp.

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att bidra till forskningen om läxor genom att undersöka hur elever på studie- respektive yrkesförberedande gymnasieprogram uppfattar läxor. Studien ska ta reda på vilka skillnader som finns i uppfattningar mellan klasserna samt förhållandet mellan uppfattningar och var eleverna väljer att studera. Jag avser att besvara följande frågeställningar:

1. Vilka likheter och skillnader framträder i hur elever på studie- respektive yrkesförberedande program uppfattar läxor.
2. Vilka likheter och skillnader framträder i hur elever uppfattar läxor i förhållande till val av studieplats

Tidigare forskning

Tidigare forskning om läxor har studerat hur elever *uppfattar* läxor och andra har studerat *effekten* av läxor. Tidigare forskning av bland andra Max Strandberg har också undersökt hur olika bakgrundsfaktorer korrelerar med elevers uppfattningar om läxor. Av dessa faktorer tycks elevers hemförhållande, det vill säga deras socioekonomiska bakgrund, samt deras föräldrars studievänor ha stor effekt på deras uppfattning (Strandberg 2013).

Den här undersökningen rör uppfattningen om läxor men forskning som rör effekten kommer att gås igenom i det här kapitlet eftersom den har dominerat den internationella forskningen och legat till grund för vidare forskning. Den mest gedigna forskningen av effekten gjordes av amerikanen Harris Cooper. Den internationella forskningen som gås igenom här rör effekten av läxor. När det gäller forskning om upplevelsen av läxor redogörs här för svensk forskning då resultaten är intressanta för den här studien eftersom bland andra Max Strandberg har visat på orsaker som kan förklara resultatet av den här studien.

En sökning på orden ”läxor” och ”homework” ger flera träffar och nedan ska en genomgång av såväl svensk som internationell forskning göras. Den här studien rör svenska gymnasieelever vilket gör att hänvisningarna till stor del kommer att vara till forskning som rör gymnasieelever i dagens Sverige.

Professor i språk och pedagogik Ebbe Lindell gjorde på sextiotalet en gedigen genomgång i dåtidens forskning om läxor och är värd all heder. Bland annat kom han fram till att tiden eleverna lade ner på hemarbete hade minskat från tidigare årtionden. Dock måste jag tyvärr lämna Ebbe Lindell där eftersom hans forskning rör en skolverklighet som inte finns längre och koncentrera den här uppsatsen på forskning gjord efter att digitaliseringen gjorde sitt intåg i svenska skolan. Det eftersom skolarbetet har blivit mer mobilt. Tillgången till litteratur och övriga texter har ökat drastiskt, samt elevernas möjlighet att kommunicera utan att träffas fysiskt, har ökat i och med digitaliseringen.

Forskning om effekten av läxor

Harris Cooper är flitigt citerad och ett stort namn inom läxforskningen. Han menar att läxor är viktiga men saknar effekt före årskurs sex, sedan blir de effektivare ju äldre barnen blir. Som starkt argument för läxor är att de är kostnadseffektiva (Cooper 2007). Harris Cooper har ambitionen att hjälpa lärare och elever med sin studie *The battle of homework* och menar att läxor kan vara effektiva och en bra länk mellan skolan och hemmet men de kan också vara en kamp mellan elev och förälder (Cooper 2007).

När det gäller effekt i relation till nerlagd tid, samt effektiviteten i olika ämnet och elevernas bakgrund bidrog Eren & Henderson med en studie där de bland annat visade på att effekten var liten hos elever från ”utsatta områden”² (2011).

Den kanadensiska forskaren John Buell är mer kritisk till läxor och redogör i *Closing the book on homework* en rad orsaker till varför läxor är till mer skada än nytta (Buell 2003).

Nämnda studier är viktiga att ta med då de rör samma fält som den här studien avser att beforska. Eren & Henderson och Buells studier nämns mer i resultat- och diskussionsdelen. Cooper nämns genomgående i hela uppsatsen.

Forskning om uppfattningen om läxor

Följande svenska studier har bidragit med forskning som har legat till grund för min studie.

I *Skolan som barnarbete och utvecklingsprojekt* redogör Jan-Olof Hellsten för brist på forskning och dess slutsatser. Hellsten tar upp läxan som den enskilda faktor elever nämner när de

² ”Utsatta” är mitt ordval då jag insåg att jag inte kan översätta begrepp från amerikansk forskning. De talar om etnicitet och delar in i svarta och vita vilket låter ovetenskapligt för en svensk men vårt begrepp ”invandrare” kan ju inte användas i ett land där de flesta härstammar från invandrare.

talar om sin arbetsbelastning. Han beskriver läxor som något inte eleven kan påverka samt något många elever upplever som hopplöst ändlösa och han skriver i sin slutsats att detta kan vara orsaken till att de stressrelaterade problemen ökar i skolan (Hellsten 2000).

Ingrid Westlund beskriver i *Läxberättelser – läxor som tid och uppgift* tidigare forskning om läxor och hur denna har varit riktad mot *effekten* med läxor (2004). Dock visar Westlund på att det även finns internationell forskning som visar på elevernas *upplevelse* av läxor. Studier som även har sammanställt elevers, lärares och föräldrars syn på läxor. Hon redogör för Wartons (2001) uppdelning i ”Elevers känsla inför läxor” och ”Elevers upplevelser av läxornas nytta och värde”.

Westlund (2004) återkommer till hur tunt det är på svenska forskning i ämnet och lyfter fram det hon har funnit samt är främst amerikansk forskning. Westlund nämner vidare hur lite begreppet läxor tas upp i läromedel, studieplan eller litteratur för lärarutbildning. Westlund tillägnar sin undersökning läxors betydelse i studier utan timplan (schema). Undersökningen visar hur spridd uppfattningen om läxor är och hur begränsad tidigare forskning är. Författaren sammanfattar resultatet av undersökningen med en personlig slutsats om att läxor kan fungera för många elever om de kan arbeta hemma (Westlund 2004).

Även Eva Österlind har tagit upp både fördelar och nackdelar med läxor i *Elevers förhållningssätt till läxor*. Hon menar på att effekterna ska ses på lång sikt. Hon är kritisk till tidigare forskning som hon menar har varit för fokuserad på att mäta effekten av läxor samt påverkad av dåtida tankebanor. Hon nämner att de flesta elever har en negativ uppfattning om läxor men när hon staplar upp sitt resultat är det tydligt att fler av hennes elever ser läxor som ett ”godtagbart måste” än vad som framgår av den här undersökningen (Österlind 2001).

Max Strandberg har i *Läxor om och för kulturell mångfald med föräldrars livserfarenhet som resurs* valt att studera hur läxorna ska utformas för att vara ett stöd för elever med invandrade föräldrar. En forskning som ligger utanför min studies syfte men är relevant för den här studien då den studerar hemmiljö och föräldrars behjälplighet när det gäller hemläxor. Syftet är att ta reda på vilka problemaspekter det finns i relationen hem och skola när läraren ger läxor och föräldrarna är invandrade. Strandberg har analyserat hur föräldrarnas studieerfarenhet har påverkat elevernas resultat och uppfattningar. Undersökningen har skett med klassrumsobservationer och intervjuer. Studien har ett sociokulturellt perspektiv och data är insamlat från ett

tidigare projekt vid namn *Läxprojektet*. Författaren har kartlagt vilka skolor som arbetar med ett mångkulturellt tankesätt (Strandberg 2013).

Kapitel 2 Teori

Den här undersökningen studerar vilka *uppfattningar* elever har av läxor och om det finns skillnader i uppfattningar i två olika klasser. Tidigare forskning har inte jämfört skillnader mellan uppfattning hos elever i en yrkesinriktad respektive elever i en studieinriktad klass vilket den här studien kommer att göra. Den här studien bidrar med att fylla kunskapsluckor om tidigare forskning som har jämfört uppfattning och effekt beroende på elevernas ålder (Cooper 2007) och socioekonomiska bakgrund (Strandberg 2013) eftersom tidigare forskning har varit allt för generell och hanterat elever i samma ålder som likvärdiga.

Dessutom kommer den här undersökningen att studera uppfattningen till läxor bland de som väljer att göra sina läxor hemma respektive bland de som väljer att göra sina läxor hemma. Som Hellsten (2000) nämner finns det anledning att tro att attityden till läxor motsvarar elevens attityd till skolan. Att jämföra socioekonomiska faktorer som bland andra Strandberg (2013) gör, är inte jämförbart med den här undersökningen eftersom den här undersökningen inte undersöker *varför* elever väljer att arbeta hemma respektive i skolan utan enbart *att* det finns en skillnad i uppfattning. Jag som lärare och skolan som ansvarig kan ändå inte göra något åt elevens socioekonomiska situation men vi kan, och har en skyldighet, att bistå med en god studieplats.

Då det är uppfattningar som ska studeras blir en fenomenografisk metod lämplig. De olika begreppen kommer att förklaras. Syftet med läxor ges en särskild rubrik då detta förtydligar definitionen av vad en läxa är.

En fenomenografisk ansats

Denna studie kan förstås som kvalitativ i den mening att det är innehållet i elevernas uppfattningar som studeras. Som kontrast kan sägas att den kvantitativa forskningen samlar in ett stort antal data och värderar med tydligt mätbara undersökningar. Resultatet är ofta presenterat i tabeller och ses av många inom teknik, natur och medicin som den absoluta sanningen. En bra metod om resultatet är statistik som ska vara grund för en bedömning (Bryman 2008). Den kvalitativa forskningen går istället mer på djupet och studerar ett fåtal fall med stor noggrannhet. Med intervjuer, fallstudier eller observationer kan forskaren bilda sig en helhetsbild av det studerade. En lämplig metod om man vill studera uppfattningar och beteenden. Den

kvalitativa metoden är vanlig inom sociologi och pedagogik men även grenar som ekonomi för att få svar på varför beteenden uppstår (Bryman 2008).

Kvalitativ och kvantitativ forskning behöver inte vara motsatser utan kan ses som komplement. Om en kvantitativ forskning bevisar effekten av något så kan den kvalitativa forskningen bevisa varför det är så och vilka skäl som människor har till varför de gör något. Exempelvis kan ett sjunkande eller ökande vaccinerande av landets alla 12-åringar bevisas med en kvantitativ forskningsmetod där data från hela landet samlas in. Och med kvalitativ forskning kan sedan ett antal patienter intervjuas för att ta reda på deras skäl.

Då man ska studera hur olika informanter uppfattar samma fenomen kan fenomenografin vara lämplig. Med den jämför och analyserar man intervjuer och ställer upp likheter och skillnader i ett utfallsrum efter att först ha *kondenserat* ut de lämpligaste delarna i materialet (Dahlgren & Johansson i Fejes & Thornberg 2014).

Om man frågar ett stort antal personer hur de upplever en sak kommer man att få ett stort antal olika svar, men det kommer att gå att finna några gemensamma delar. Olika personer kommer att uttrycka samma sak med olika ord. Dessa svar hamnar då i samma utfallsrum.

Fenomenografins skapare, professorn Ference Marton ville studera det informanternas upplevde (andra ordningens perspektiv) istället för fenomenet (objektet) i sig (första ordningens perspektiv). Han samlade in data med intervjuer och delade upp de olika svaren i olika kategorier i "utfallsrum". En person kan ge uttryck för flera olika uppfattningar. När man studerar en uppfattning så är det helt utan att värdera eller bedöma om det är sanning eller stämmer med verkligheten.

Kritik mot fenomenografin

Kritik har framförts mot fenomenografin då den fokuserar på en uppfattning utan att beakta individens tidigare erfarenhet. Vi lär oss tolka och vilka ord som beskriver en uppfattning beroende på vår miljö. Många menar att det inte går att avskilja uppfattningen från person och miljö. Kritik har också framförts mot att den saknar noggrann beskrivning hur den ska utföras i en teoretisk ram. Mina egna tankar har handlat om hur jag vet att det den intervjuade skriver stämmer med dennes ärliga uppfattning. Ett svar måste ju inte vara en ärlig uppfattning. Dess-

utom håller jag med kritikerna att det är omöjligt att belysa en uppfattning utan att ta omvärlden i beaktande. Den här är en studie i pedagogik som är inriktad på de faktorer som skolan kan påverka.

Centrala begrepp

Begreppen *läxa*, *elev* och *uppfattning* beskrivs nedan då de används lite annorlunda i forskningen än i vardagsspråket. Det kommer att förklaras hur begreppen används i den här studien.

Läxa

Ebbe Lindell använder begreppet *hemarbete* med ordet *läxa* i en förtydligande parentes. Ordet *hemarbete* är en relativt genomskinlig sammansättning som tydliggör vad det handlar om i högre grad än ordet *läxa*. Ordet *läxa* kommer från latinets *lectio* som har givit oss både ordet *läxa* och *lektion*. *Läxa* kom sedan att betyda undervisning i att lära sig stycken ur Bibeln utan till vilken kyrkan ombesörjde. När senare skolan tog över undervisningen fick ordet *läxa* leva kvar och inbegripa allt som ska läras hemma (Projekt Runeberg, 2018). Hellsten har i tidigare forskning sammanställt andras definition av begreppet *läxa* och summerat definitionen som ”skolarbete som inte sker på lektionstid” vilket är den definitionen som kommer att användas i den här undersökningen (Hellsten 2000). Även ordet *hemläxa* används synonymt till ordet *läxa*. Inte minst använder Skolverket genomgående ordet *hemläxa* i sina texter. Det finns även en annan betydelse i ordet *läxa* som handlar om *erfarenhet* och då oftast med en smärtsam sådan, men det är en helt annan sak som inte har med den här definitionen av ordet att göra. Den definition av *läxa* som kommer att användas i den här uppsatsen är den som används av Hellsten med flera: ”Skolarbete som inte sker på lektionstid.”

Våra grannspråk i den germanska språkfamiljen använder alla ordet *hemuppgift* eller *hemarbete* (engelska *homework*, tyska *Hausaufgabe*, norska *hjemmeoppgave*, nederländska *huiswerkopdracht* med undantag av danskans *lektieopgave* som innehåller ordet *läxa*).

Syfte med läxor:

Anledningen till att ha läxor har grupperats i *Läxberättelser – läxor som tid och uppgift* av Westlund (2004):

1. Öva färdighet

2. Öka engagemanget för olika uppgifter
3. Fostra studenter att ta ansvar och planera sin tid
4. Etablera kontakt mellan barn och föräldrar
5. Fullfölja politiska beslut om läxor
6. Informera föräldrar om skolarbetet
7. Påminna om krav som ställs – som straff

Elev

Elev eller student? Enligt Svenska Akademiens Ordbok kallas en studerande på grundskolan eller gymnasium för *elev* och en som läser på högskolan för *student*. Tidigare kunde även en gymnasieelev omnämnas *student* men den betydelsen är gammalmodig och används inte i denna uppsats.

Uppfattning

Marton definierar uppfattning som en ”oreflektad reaktion” och ”det som inte behöver sägas” (Marton 1978, s. 20). Uljens (1998) definierar uppfattning som det som gör att individen skapar mening i sin omvärld. Meningen skapas i individen så uppfattning är en aktiv handling av denne.

Uljens reder ut begrepp med vad som påverkar en individs uppfattning. Han nämner faktorer som tid, kultur, etnicitet med mera och menar att fenomenografin syftar till att se enbart uppfattningen och att det andra är överliggande variationer. Inom fenomenografin är det viktigt att se till uppfattningen men att vara medveten om vad som är med och påverkar. *Dekontekstualisering* och *kontextualisering* är när man lyfter ur uppfattningen om ett fenomen ur kontexten och tvärt om (Uljens 1998).

Hellsten beskriver uppfattning om läxor som tragedi eller romans. Tragedin betecknar läxor som ett evigt slavarbetearbete utan mål vilket resulterar i stress och förlust av andra aktiviteter, och romans betecknar läxor som meningsfulla med ett slut i form av kunskap och uppnådda mål.

I den här studien kommer uppfattningar av läxor att delas in i *för* och *mot* då dessa indelningar mer motsvarar elevernas grundläggande uppfattningar av läxor då vissa ser det negativa med läxor (stjäl tid, svårt) som dominerande över det positiva (ökad förståelse, uppnådda mål), och andra ser det positiva som övervägande och därmed en vinst.

Ordet *uppfattning* tolkas i vardagligt användande med betydelsen *åsikt, syn*. Exempelvis ”min uppfattning av händelsen är...” eller ”Vi har totalt olika uppfattningar av hur ett företag ska skötas...”. Ordet *uppfattning* kan även betyda ”något som upplevs med sinnen”, exempelvis ”Jag kunde inte uppfatta ett ord av vad han sade.” Jämför med ordet *uppfattningsförmåga* som betyder varseblivning. Inom fenomenografin definieras uppfattning som mer grundläggande än åsikt.

Marton beskriver uppfattningar:

Uppfattningar står ofta för det som är underförstått, det som inte behöver sägas, eftersom det aldrig varit föremål för reflektion. Det utgör den referensram inom vilken vi samlar våra kunskaper eller den grund på vilken vi bygger våra resonemang (Marton & Svensson 1978 s.20).

I den här undersökningen används Martons definition av uppfattning.

Kapitel 3 Metod

Urval och begränsningar

Det blir till stor del ett bekvämlighetsurval eftersom jag har valt två klasser som jag undervisar i gymnasiekursen Svenska 2.

Datainsamling

Den här undersökningen kommer att samla in uppfattningarna med en digital enkät. Eftersom det handlar om uppfattningar är den objektiva faktorn en naturlig del av undersökningen, men det är informanternas åsikter, inte mina. En god och ödmjuk syn på ämnet ska beaktas vilket har inneburit att alla uppfattningar tagits med och behandlats som likvärdiga (Rostvall & West 2005). Vald metod för att samla in mitt material är enkäter. Av praktiska skäl används ett program som heter DigiExam och är framtaget för att kunna ha examinationer och uppgifter över nätet. Vi arbetar mycket med det på vår skola och eleverna är förtroga med det vilket jag såg som en stor fördel. Att använda ett nytt program för enkäten riskerar att stöta bort många elever. Enkäter är en form av intervjuer så mycket av denna metodgenomgång kommer att handla både om enkäter och intervjuer (Bryman 2008).

Fördelar med enkäter

Enkäter är snabbt och låter informanten svara i sin takt. När enkäten väl är gjord går det snabbt att sprida den. Programmet anonymiserar och avanonymiserar svaren. Detta var en stor fördel då elevernas relation till läraren inte påverkas. Dessutom svarar alla på exakt samma frågor utan risk att påverkas av intervjuaren.

Nackdelar med enkäter

Ingen är närvarande och ser om informanten har uppfattat frågan rätt. Ingen kan heller hjälpa informanten att ge ett utförligt svar utan den kan lämna korta svar eller hoppa över frågan helt. Intervjuaren kan heller inte ställa lika många frågor i en enkät (risk för uttrötning). Bortfallet är också större med enkäter. I en enkät kan utfrågaren inte styra helt i vilken ordning frågorna läses och besvaras, men i en intervju kan man hoppa över frågorna och ta dem i den

ordning som passar situationen. Om frågorna är för många finns en risk att informanten tröttnar och slutar svara (Bryman 2008).

Intervjuer

”Om man vill veta hur människor uppfattar sin värld och sitt liv, varför inte då fråga dem?” (Kvale & Brinkmann 2014, s 15). Mycket av det som gäller intervjun om metod gäller även enkätundersökningar. Intervju som forskningsmetod har använts redan av ”de gamla grekerna” och definierades som seriös metod först på 1900-talet och blev sedan grunden till bland andra Sigmund Freud och Jean Piagets forskning. Kommunikationen i en intervju är nära envägs och styrd av intervjuaren via frågorna, dock har den intervjuade stor makt genom sina svar att påverka intervjun. Olika former av intervju har blivit vardag i vårt moderna samhälle och hur intervjun som forskningsmetod skiljer sig från den mer underhållsinriktade formen av intervju. Den vetenskapliga intervjun ska tolkas och rapporteras av forskaren på ett annat sätt än den underhållsinriktade intervjun där tolkningen kan överlåtas till åhöraren (Kvale & Brinkman 2014).

Reliabilitet och validitet

Den här undersökningen visar vilka uppfattningar som finns samt en jämförelse mellan upplevelsen av läxor hos elever som går studieförberedande- respektive högskoleberedande gymnasieprogram. Validiteten blir så hög som begreppet *uppfattning* medger eftersom det inte går att vara säker på att uppfattningarna i en grupp gäller för andra grupper.

Validiteten i undersökningen beror även på hur framtida program utformas och hur läxa definieras. Men för liknande elevgrupper och samma definition av läxa borde en upprepning av den här undersökningen påvisa ungefär samma uppfattningar samt fördelas likvärdigt mellan de båda grupperna (Bryman 2008).

Resultatet av en undersökning bör gå att applicera på andra än de undersökta för att resultatet ska ha något värde. I en kvantitativ undersökning är resultatet ett matematiskt förhållande som är *statistiskt generaliserbart* och i en kvalitativ undersökning är resultatet en tendens som är *analytiskt generaliserbar*. Exakt samma uppfattningar kommer inte att visa sig men väl samma mönster (Kvale & Brinkmann 2010). Därför kommer en jämförelse med tidigare forskning att göras som visar på relevanta mönster i analysen.

Det finns alltid en skepsis mot om resultatet i en kvalitativ undersökning är generaliserbart på fler än just de undersökta. Den här undersökningen är absolut *analytiskt generaliserbart* då förhållandet i resultatet kommer att visa sig om man jämför andra gymnasieklasser. Inte i exakt samma siffervärden men med samma förhållande,

Med en *induktiv metod* kommer sedan generella slutsatser att dras. Den induktiva metoden innebär att insamling och tolkning av data sker först utan en hypotes som styr arbetet. Motsatsen är en deduktiv metod där man har en hypotes som man först uttalar och sedan bevisar med en undersökning (Bryman 2008). Den här undersökningen visade sig ge att det finns en koppling mellan uppfattning av läxor och val av studieplats som inte hade studerats tidigare eller var förväntat att finna.

Genomförandet

Rektorn och de deltagande eleverna blev informerade om syftet och vad de kommer få frågor om samt att de hela tiden har sin fulla rätt att tacka nej till deltagande. Ämnets natur gör att jag har svårt att tro att någon elev finner det integritets kränkande men vill ändå betona att de är anonyma så att de inte behöver tänka på det när de svarar. Ett moraliskt dilemma kan vara då jag som lärare tar forskarens roll. Trots att jag tydliggör detta för eleven kan det vara svårt för dem att släppa det faktum att jag även har bedömt deras skolarbeten fram till nu och att svaren i undersökningen kan anpassas för att behaga mig, kanske omedvetet. Det kanske också påverkar intervjun att eleven redan har en bild av mig som kan vara både positiv eller negativ.

Planering. Tid är en bristvara och bör tas med i beräkningen i planeringen. Vad hinner jag och när måste jag vara klar med de olika momenten. När man planerar undersökningen dyker även frågan om hur många man ska intervjua upp. Kvale och Brinkmann ger svaret "Intervjua så många personer som behövs för att ta reda på vad du behöver veta." (Kvale & Brinkmann, 2010, s. 129). Man bör föra journal och ha i beaktande att man kan ändra sig allt efter man får en ökad insyn i ämnet, eller "blir klokare" som Kvale och Brinkmann kallar det.

Val av metod

En kvalitativ intervju eller enkät lämpar sig då det är uppfattningar man vill undersöka. Undersökningen kommer inte att studera samband och orsaker eller relationer mellan olika

människor. Inte heller kommer den att undersöka samband mellan uppfattning och kön, social bakgrund eller etnicitet även om allt troligen spelar in. Enligt Kvale och Brinkmann ska man börja med att orientera informanterna om undersökningens syfte och hur den ska gå till samt fråga om de undrar om något.

Frågor i enkäten:

1. Vad tycker du om läxor?
2. Vad tror du om nyttan med läxor?
3. Var gör du helst dina läxor eller studier?
4. Hur lång tid ägnar du åt läxor? (Svaret på denna fråga finns i bilagor men den ligger inte till grund för min undersökning eftersom jag bedömde att de övriga frågorna gav de svar jag behövde för att besvara frågeställningarna.)

Informanterna har fått skriva så mycket de vill och har fått hålla på så länge de vill. De utvalda eleverna ska på lektionstid få besvara ett antal frågor som rör läxor. Enkäten besvaras i ett program som heter DigiExam som vi använder för att göra prov och vissa skoluppgifter i. Programmet är lätt att använda för eleverna eftersom de har god hand med det samt att vi använder det så ofta att det går fort att öppna för dem. För frågeställaren är det enkelt att administrera och anonymisera deltagarna eftersom dessa funktioner finns i programmet.

Elevsvaren samlades in och kodningen gjordes för att kunna gruppera svaren i utfallsrum. Elevernas namn ersattes med koderna Y för elever i yrkesklassen och H för eleverna i den högskoleförberedande klassen, följt av ett nummer.

En elev ströks då denne gav oseriösa svar och någon elev svarade inte på alla frågor vilket gör att antal svar kan variera något mellan frågorna. För övrigt svarade alla elever på alla frågor vilket jag är mycket nöjd med.

Databearbetning och analysmetod

Eftersom det är skillnaden mellan uppfattningen om läxor på olika program jag vill studera är den fenomenografiska metoden lämpligast för den här undersökningen.

En fenomenografisk analysmodell kan delas in i sju steg enligt Fejes och Thornberg (2015):

1. *Bekanta* sig med materialet. Den här undersökningen började med att jag nyfiket kunde välja att avsluta enkäten i programmet och se resultatet.
2. *Kondensation* efter att noggrant ha bekantat mig med materialet utkristalliserar ett antal åsikter tydligt.
3. *Jämförelse* görs och ganska snart noterade jag att vissa åsikter följde vissa elever. Svaren blev besjälade trots att jag hade anonymiserat dem i programmet. En röst från en elevtyp gick att förnimma.
4. Dags att *gruppera* svaren. Ingen elev älskade, äcklades av eller var rädd för läxor utan svaren rörde sig om att vara neutral och att känna avsky (hata).
5. *Artikulering*. Detta ledde till två huvudgrupper med ett antal undergrupper.
6. Namngivning. Här fann jag att de största grupperna när det gäller uppfattningar om läxor var ”onödigt ”och ”nödvändigt ont” vilket fick bli namnet på huvudgrupperna.
7. *Konstrativ* fas. Nu är det dags att se om grupperingen är korrekt eller om vissa svar kan falla in i flera grupper (utfallsrum). I den här undersökningen fann jag att kategorin ”eget ansvar” kan stämma in både för de som ansåg läxor som ”nödvändigt ont” och de som ansåg läxor som ”onödiga”.

Forskningsetiska aspekter

Alla inblandade elever har blivit tillfrågade innan och informerats att de får avbryta sin medverkan när som helst. De har också att informerats om undersökningens syfte och att deras svar kommer att anonymiseras. Deras svar kommer heller inte att användas i andra sammanhang än just denna undersökning. De kan inom en tvåveckorsperiod efter att de fyllt i enkäten välja att deras svar ska raderas och därmed inte delta. De kan välja att inte svara på alla frågor vilket många har gjort. Dock avgör jag vad som ska ingå i undersökningen, se kapitel Urval. Informanterna är 17 och 18 år och ämnet och frågorna är av sådan karaktär att de inte kan vålla obehag för informanterna (Bryman 2008).

Kapitel 4 Resultat

Den här undersökningen har tittat på elevernas uppfattning om läxor. Frågeställningarna kommer att ge arbetsgången:

1. Vilka uppfattningar om läxor ger eleverna uttryck för?
2. Vilka likheter och skillnader framträder i hur elever på studie- respektive yrkesförberedande program uppfattar läxor.

Central frågeställning:

3. Vilka likheter och skillnader framträder i hur elever uppfattar läxor i förhållande till val av studieplats

I undersökningen ställdes frågan om vad informanterna tyckte om läxor men det visade sig snart att frågan behövde kompletteras med huruvida de ser någon nytta med läxor eftersom nästan alla ogillar läxor om man enbart frågar om deras uppfattning. Den här undersökningen ska titta närmare på de uppfattningar eleverna i respektive grupp angav och undersöka hur det överensstämmer med tidigare forskning. Martons indelning i hur- och vad-aspekter ger tydlighet i figurerna där nyttoaspekten delar uppfattningarna i *vad* (läxa med nytta eller onytt) och *hur* (stjäl tid, ger stress och så vidare) (Marton 1978).

Enkäten

Enkäten bestod av frågor och resultatet av respektive fråga redovisas nedan.

Enkätfråga 1: Vad tycker du om läxor?

Ingen av informanterna sade sig gilla eller vara positiv till läxor. Åsikterna handlar om olika nyanser av att vara neutral att ogilla. Den vanligaste bland de som ogillar läxor är att fritiden ska vara till för annat än skolarbete. En av eleverna som var negativa till läxor svarade:

”Efter långa dagar i skolan borde man inte behöva ta sin fritid till ännu mer skolarbete. Tiden i skolan borde räcka.”

Några negativa nämnde också stress samt att det är tråkigt. De som var mer neutrala menade att läxor är bra eftersom tiden i skolan inte räcker till. En elev ansåg att det var lättare att koncentrera sig hemma och en elev ansåg att det var lättare i skolan. Skillnaden mellan de båda

var att första eleven var negativ till läxor och den andre var mer neutral vilket jag även märkte som ett mönster i nästa fråga.

Enkätfråga 2: Vad tror du om nyttan med läxor?

De elever som var negativa till läxor såg ingen nytta med läxor. Någon menade att man inte tar läxor seriöst och någon menade att läxor istället för att göra en självständig gör en mer styrd. De som såg nyttan menade att läxor är bra för det bättrar på minnet och att man lär sig mer ju mer tid man spenderar på skolarbetet. En elev skrev utförligt att det är viktigt att läxor är genomtänkta och anpassade till eleven så de ses som en tillgång.

Enkätfråga 3: Var gör du helst dina läxor?

Eleverna uppgav endast två olika svar: hemma eller i skolan. Svaren går igenom i resultatdelen.

Frågeställning 1: Vilka uppfattningar av läxor ger eleverna uttryck för?

Enligt den fenomenografiska arbetsmodellen samlas först elevernas uppfattningar in och grupperas i utfallsrum. Det är väntat att få ett stort spektrum av åsikter om läxor. Åsikterna går inte att gradera i en skala från mycket till lite utan snarare gruppera in i liknande åsikter. Åsikterna är en kombination av elevens tankar och dennes val av uttryck. Olika personer kan uttrycka samma tanke med olika ord. Alla åsikter är ett komplicerat resultat av en rad faktorer.

Hellsten har valt att dela in upplevelserna i tragedi och romans. I romansen har läxan ett mål och ett slut i form av förståelse, i tragedin är den ett ändlöst slavarbete (2000). Uppfattningarna i den här studien delas in i *Mot* och *För*. Den hade kunnat använda Hellstens indelning men de båda resultaten är inte helt jämförbara så det är tydligare med dessa begrepp.

Uppfattningar mot läxor

De uppfattningar som talar mot läxor går att dela in i följande utfallsrum:

1. Det är svårt att plugga.
2. Läxor är stressande.
3. Läxor stjälar tid.

4. Eget ansvar.

Svårt att plugga. De som ansåg sig ha svårare att plugga motiverade inte det vidare utan svarade oftast bara att det är lättare att koncentrera sig hemma. Någon menade även att läxor är tråkiga och många kan väldigt svårt att göra sånt som inte är roligt. Upplevelsen av att läxor är tråkiga hänger ihop med att det är svårt att koncentrera sig på dem.

"Det är omöjligt att koncentrera sig på tråkiga läxor hemma."

Stressande. De som svarade att läxor är stressande angav detta som ett argument för att inte vilja göra läxor vilket borde ge mer stress och öka olusten mot att göra läxor.

"Läxor ger mig stress."

Många elever upplevde att läxor ger dem stress och att de egentligen vill koppla av från studier då de upplever att "pluggkvoten är fylld" som en elev uttryckte det.

Stjäl tid. Det var just insatsen som många elever fann som det som påverkade uppfattningen om läxor. Läxor tar tid och det är tid som kan läggas på annat som kompisar, fritidsintressen och familj.

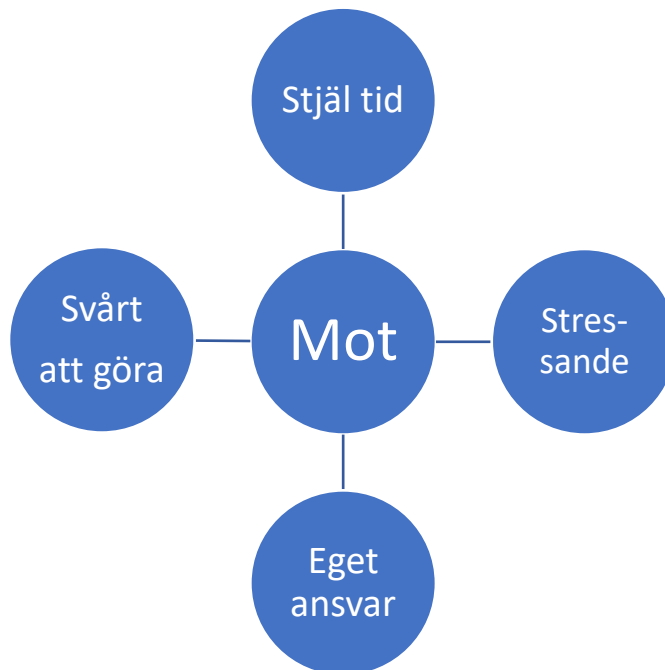
"Man pluggar i skolan och är ledig när man kommer hem."

Eget ansvar. Detta argument kan även nämnas under Mot läxor då eleverna anser att de inte vill göra läxor med motiveringen att det är deras ensak. En uppfattning som väger extra starkt med tanke på att de befinner sig i en fas i livet som innebär avknoppning från föräldrarnas makt.

*"Jag vill ta ansvar för mitt pluggande själv, behöver jag så
får jag skylla mig själv om jag inte gör det."*

Detta svar finns både under de uppfattningen som kategoriserats in under "nytta" och "ingen nytta". Anledningen är att några uppfattningar tyder på att "eget ansvar" har betydelsen att "jag uppskattar att ta eget ansvar för mina studier", medan de som räknas som "ingen nytta" rör de elever som menar att "ingen ska säga åt mig vad jag ska göra, det är mitt egna ansvar" och lägger tyngden på självbestämmandet.

Figur 1. Uppfattningar mot läxor

Uppfattningar för läxor

De som hade en positiv eller neutral syn på läxor fokuserade på nyttan med dem. De ansåg att utdelningen vägde jämt eller övervågde insatsen. De kunde nog inte neka till att läxor stjäl tid och ork men de ser även belöningen i form av ökad förståelse och färdiga uppgifter.

Det gick att hitta tre tydliga utfallrum av argument som talar för läxor:

1. Mer studier.
2. Lättare själv.
3. Eget ansvar

Mer studier. De elever som uppgav ”mer studier” som argument är antagligen positiva till att studera. I den kategorin har jag även räknat in svar som ”man lär sig nytt sätt att tänka” och ”skolan är ju frivilligt så man ska inte klaga.”.

Kategorin ”**lättare själv**” anger i likhet med kategorin ”svårt att göra” att möjligheten att lära sig på egen hand skiljer sig från möjligheten att lära sig i skolan. Vad detta beror på ska jag resonera om senare, dock noterade jag under arbetets gång att fler elever i den högskoleförberedande klassen hade angivit att det var lättare att arbeta själv.

Eget ansvar uppgav som ett argument som talar både mot och för läxor. Eleverna anser att skolarbetet och därtill läxorna, är viktiga men att de ligger i den enskildes ansvar och görs efter eget omdöme.

Figur 2. Uppfattningar för läxor

Frågeställning 2: Finns det skillnader i hur elever på studie- respektive yrkesprogram uppfattar läxor?

Fördelningen i utfallsrummen gav att samma uppfattningar fanns i båda klasserna och den här undersökningen visar inte på någon signifikativ, kvantitativ skillnad mellan vilken uppfattning eleverna i yrkes- och studieprogrammet hade. Aningen fler elever i studieprogrammet såg en fördel med läxor men skillnaden var inte anmärkningsvärd.

Tabell 1. Program och nytta

	För	Mot
Studieprogram	4	10
Yrkesprogram	3	8

Totalt	7	18
--------	---	----

Det finns ingen tidigare studie som har jämfört olika klasser, däremot finns det andra studier på skolresultat och socioekonomiska faktorer samverkan (Strandberg 2013) men det finns inget belägg för att det råder en socioekonomisk skillnad mellan de båda skolklasserna i den här studien. I båda klasserna råder en klar dominans i uppfattningen att läxor inte har någon nytta utan enbart stjäl tid och ger stress över de uppfattningar som är att läxor har ger mer studietid och lättare att arbeta själv. Detta stämmer väl med tidigare undersökningar där 61 % av eleverna valde en ledsensmiley när de fick välja mellan en glad- och en ledsensmiley för att markera sin uppfattning av läxor. De anledningar de hade uppgivit då var ”det tar så lång tid” och ”föräldrarna tvingar mig” (Chen & Stevensson 1989 enligt Westlund 2004). Just föräldratvånget angav ingen av mina informanter men det kan bero på att exemplet som Westlund uppgav rörde elever i år 5. Chen & Stevenson menade enligt Westlund att elevens syn på läxor överensstämmer med dennes syn på skolan.

Central frågeställning: Vilka likheter och skillnader framträder i hur elever uppfattar läxor i förhållande till val av studieplats

Bland de som föredrar att arbeta hemma är andelen som ser en nytta mycket högre.

Tabell 2. Studieplats och effekt

	Positiv upplevelse	Ingen effekt
Hemma	6	6
Skolan	0	5

Det är tydligt att hälften av de som föredrar att arbeta hemma tycker att läxor inte har någon effekt och hälften att läxor har effekt. Ingen av de som föredrog att göra dem i skolan var positiva till läxors effekt. Elever som studerar själva kan uppleva en ökad frustration ogillande (Leone & Richards enligt Westlund 2004) men detta tyder inte den här undersökningen på.

Sammanfattning av resultat

Eleverna uttrycker uppfattningar om läxors som går att dela in i uppfattningar som talar emot läxor och uppfattningar som talar för läxor. Fördelar och nackdelar vägs och några anser att fördelarna överväger och några tvärtom. Fördelarna är att de ger tid för mer lärande och att det är lättare att studera på för läxor. Att läxor inte har fördelar uppges bero på att de stjälar tid från annat, att det är svårt att plugga själv och att läxor ger stress. I båda grupperna kan uppfattningen Eget ansvar bakas in. Några ser de som en anledning att inte göra läxor och några menar tvärt om.

Den här studien visade inte på någon skillnad i svaret mellan de båda klasserna. I båda klasserna dominerade uppfattningen att läxor inte har någon effekt, det vill säga att de kräver mycket arbete för lite eller inget resultat, vilket stämde med tidigare forskning. Eleverna i den här studien visar på samma uppfattningar som finns i tidigare studier (Westlund 2004, Östlund 2001). Det blev tydligt i utfallsrummen *nytta* och *ingen nytta*.

Strandbergs (2013) forskning om läxor och elevens bakgrund belyses i min diskussion om läxor och val av studieplats. Den här studien har bidragit till tidigare forskning med ett förtydligande av korrelationen mellan elevers uppfattning av läxor och var de föredrar att arbeta med sina skoluppgifter. Föräldrarnas förmåga att hjälpa och uppmuntra sina barn sjunker om de inte själva förstår eller har en vana av att studera. Strandberg har undersökt (2004) vikten av att läxorna formas efter föräldrarnas kulturella bakgrund för att använda dem som en resurs vid läxläsningen, Han menar att faktorer som hur uppgifterna utformas, hur frågor ställs och vilka ord som används ökar eller sänker föräldrarnas förmåga att hjälpa till (Strandberg 2013).

Avslutningsvis bör sägas att den här undersökningen i pedagogik har studerat uppfattningen och jämfört dessa mot var elever väljer att studera. Val av studieplats är relevant för lärare och skola eftersom de enligt lag är skyldiga att bistå med detta. Att jämföra socioekonomiska faktorer har inte samma pedagogiska värde eftersom skolan ändå inte kan påverka det. Attityden till läxor motsvarar elevens attityd till hela skolsituationen enligt Hellsten (2000) och därför kan den här studien antas röra mer än enbart uppfattningen av läxor.

Kapitel 5 Diskussion

Den här undersökningen visade att elever i två gymnasieklasser har många uppfattningar om läxor. Det finns säkert många anledningar till att en elev väljer att läsa ett visst program så en skillnad i svaren hade jag nog förväntat mig dock var det förvånande att yrkeselever i högre grad föredrar att göra sina läxor i skolan än eleverna i en högskoleförberedande klass. Jag valde då att enbart jämföra var elever som har olika uppfattning om läxor väljer att göra sina läxor och då blev det väldigt tydligt att elever som föredrar att göra läxorna i skolan är mer negativa till läxor. Kanske hade även de helst gjort läxorna hemma om deras situation hade varit annorlunda.

Hemmet

Detta tyder på att hemmiljön spelar en väldigt stor roll för elevens skolresultat. Det borde därför åläggas alla gymnasieskolor att erbjuda studieplatser samt läxhjälp i skolan. Även kurser i hur man studerar vore önskvärt att regelbundet genomföra. I Skollagen står det:

3 § Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Den paragrafen kan vara svår att efterleva i klassrummen och även om det är lugn och ro så föredrar många elever att sitta i hemmets trygga vrå.

Hellsten för relationen läxa och stress. Uppdelningen av uppfattningar i romantisk och tragisk ligger helt i linje med utfallsrummen i den här studien. Westlund har funnit samma uppfattningar i sin studie som jag gjorde i min. Hennes resonemang var intressant att ta del av. Även Österlind forskning har bidragit med en slutsats och resonemang som förklarar mina iakttagelser. Max Strandberg har gjort kopplingar mellan uppfattningar och elevers bakgrund. Framför allt bland utlandsfödda elever och föräldrar.

Så sent som i mars 2018 lade Skolverket fram en rapport (nr. 467) som visade ett tydligt samband mellan elevens familjebakgrund och dennes betyg. Med den här studien som bakgrund

är det tydligt att betald läxhjälp både kan vara nyttigt för de som inte kan få hjälp av sina föräldrar och orättvist mot de som inte har råd att betala för läxhjälp.

Stressen

Många elever nämner stress som en uppfattning av läxor. Stress leder till psykisk ohälsa och är en stor faktor till att elever mår dåligt. Därför är detta ett väldigt viktigt ämne att forska om. En intressant tanke då är om de är de gjorda läxorna som ger stress eller de ogjorda?

Figur 3. Läxor och stress

Ogjorda läxor skapar stress

Stress hindrar eleven från att göra läxor.

Enligt Westlund är det skolarbetets ändlöshet som är den största orsaken till stressmekanismen. Hon skriver att "läxor är tid som inte finns" och betonar att obalansen har blivit värre de senaste åren (2004:60).

Den här studien är ett litet steg mot att minska orättvisorna i skolan och minska stressen som leder till psykisk ohälsa. Vidare forskning kan kanske ge fördjupande svar på orsaker och samband, men med denna undersökning är det bevisat att det finns en skillnad i hur eleverna uppfattar nyttan med läxor och var det gör sina läxor.

Den perfekta läxan

Kan man då utforma en läxa med resultatet av den här undersökningen och tidigare forskning? Ja, jag menar att det går att göra det. Läxan ska vara utformad så att den går att göra både själv och tillsammans med andra. Den ska även vara tidsbunden och ha ett tydligt mål. Skolan ska erbjuda studiepass där eleverna kan få arbeta själva och framför allt så ska eleverna få lära sig studieteknik och hur de gör läxor och använder studiepassen med samma noggrannhet som de lär sig andra saker i skolan. Utbildning i studieteknik ska vara obligatoriskt.

Vidare forskning

Det visade sig tydligt att de elever som föredrar att studera i skolan upplevde lägre effekt med att göra läxor. En tanke är att dessa elever inte har en bra studieplats hemma utan anser att skolan är bättre. Det vore intressant att närmare undersöka om dessa elever hellre hade studerat hemma om de hade en bra studieplats eller upplevde att de fick erforderlig läxhjälp.

Det är viktigt att forska om de socioekonomiska faktorerna som påverkar elevernas studieresultat, men för skolans del är det viktigast att studera det vi kan påverka. Med den här studien i åtanke blir det tydligt att en analys av en god studieplats bör undersökas närmare.

Lämpligt vore även att studera hur elever uppfattningar varierar före och efter en omfattande kurs i studieteknik. Kanske minskar både ogillandet och stressen om eleverna lär sig hantera sina studier bättre?

Den här studien visar i likhet med tidigare studier på att hemmiljön påverkar elevens skolgång. Lämpligt för vidare diskussion kan då vara hur mycket energi och tid som skolan ska spendera på att minska dessa skillnader.

Metoddiskussion

Med enkätfrågor var syftet med den här undersökningen att komma åt elevernas uppfattningar om läxor. Programmet DigiExam användes för att samla in enkätsvaren. Det var enklare att arbeta med enkäter än med intervju eftersom det gick fort, eleverna påverkades inte av utfrågaren och risken att förvränga svaren vid transkriberingen undveks. Det negativa var att det inte gick att påverka hur långa svar som eleverna gav. Några vore det önskvärt att få utförligare svar ifrån.

Frågan om vad eleverna ansåg om effekten med läxor kompletterade frågan om hur de upplever läxor eftersom läxor bör beaktas i skenet av den nytta de gör. Det kan jämföras med att fråga om uppfattningen om *städning*. Antagligen finns det ingen som kan svara att de gillar att städa men om man samtidigt frågar om hur de upplever effekten eller nyttan med städning så får man ett svar som bättre beskriver deras uppfattning.

Bilagor

I tabell 1 visas hur respektive elev har svarat i kodad form. Eleverna i den yrkesförberedande klassen kallas Y + nummer och högskoleförberedande H + nummer. X betyder ”inget svar” och ospec. betyder ”svar omöjligt att tolka”.

Elev	Fråga 1	Fråga 2	Fråga 3 (timmar)	Fråga 4
Y1	neg.	ingen	X	Skolan
Y2	neg.	ingen	X	Skolan
Y3	neg.	ingen	X	X
Y4	neg.	ingen	0	Skolan
Y5	neg.	pos.	0,5	Hemma
Y6	neg.	ingen	0	X
Y7	pos.	pos.	3 - 4	X
Y8	neg.	ingen	X	Skolan
Y9	neg.	ingen	X	Skolan
Y10	neg.	ingen	X	X
Y11	neg.	pos.	0,5	Hemma
Y12	pos.	pos.	3 - 4	X
H1	X	X	1	X
H2	neg.	ingen	5	Hemma
H3	neg.	ingen	Ospec.	Hemma
H4	neg.	ingen	2	Hemma
H5	neg.	pos.	7	Hemma
H6	neg.	ingen	2	Skolan
H7	pos.	pos.	5	Hemma

H8	neg.	ingen	5 - 7	Ospec.
H9	X	X	1	X
H10	neg.	pos.	5	Hemma
H11	neg.	ingen	Ospec.	Hemma
H12	neg.	pos.	7	Hemma
H13	neg.	ingen	2	Skolan
H14	pos.	pos.	5	Hemma
H15	neg.	ingen	2	Hemma

Referenser

- Alexandersson, M. (1994). *Den fenomenografiska forskningsansatsens fokus*. I Starrin, B. & Svensson, P.-G. (Red.). (1994). *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur
- Bryman, A. (2008). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber
- Buell, J. (2004) *Closing the book on Homework: Enhancing Public Education and Freeing Family Time*. Philadelphia: Temple University Press.
- Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) (2015). *Handbok i kvalitativ analys*. (2., utök. uppl.) Stockholm: Liber.
- Hellsten J-O, 2000, *Skolan som barnarbete och utvecklingsprojekt: En studie av hur grundskoleelevers arbetsmiljö skapas-förändras-förblir som den är*, Uppsala universitet.
- Hyldgaard, K. (2008). *Vetenskapsteori. En grundbok för pedagogiska ämnen*. Stockholm: Liber
- Gustafsson, Jan-Eric (2013). "Causal inference in educational effectiveness research: a comparison of three methods to investigate effects of homework on student achievement". *School Effectiveness and School Improvement: An International Journal of Research* Vol 49:3
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2010). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Enskede: TPB
- Marton F (2014), *Inläring och omvärldsuppfattning*, Lund, Studentlitteratur AB.
- Marton F & Svensson L, (1978), *Att studera omvärldsuppfattning Två bidrag till metodologin*, (rapport nr. 158). Göteborg, Göteborgs universitet; institutionen för didaktik.
- Pettersson D & Leo U (2005) *Läxor – en oreglerad bedömningspraktik*, *Studies in Educational Policy and Educational Philosophy*, 2005:1 (artikel)
- Rostvall, A-L. & West, T. (2005). *Kartan och terrängen. Didaktikens två ansikten – som tradition och kritisk vetenskap*. Artikel i *Didaktikens Forum*, årgång 2, nr 3. Lärarhögskolan i Stockholm.
- Schraml Karin (2013), *Cronic stress among andolcents*, Department of Psychology, Stockholm University, Stockholm.
- Starrin, B. & Svensson, P. (red.) (1994). *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur.
- Strandberg, Max, 2013, *Läxor om och för kulturell mångfald med föräldrars livserfarenhet som resurs. några kritiska aspekter*. Stockholms universitet.
- Uljens, M. (1989). *Fenomenografi: forskning om uppfattningar*. Lund: Studentlitteratur.

Westlund Ingrid, 2004. *Läxberättelser – läxor som tid och uppgift*, Linköpings universitet.

Österlind, Eva (2001), *Elevers förhållningssätt till läxor – en uppföljningsstudie*, Falun: Högskolan Dalarna

Publikationer

Skolverket, 2014, *Läxor i praktiken – ett stödmaterial om läxor i skolan*. Hämtat 2018-02-12.

Eren, O. och Henderson, D. (2011). "Are We Wasting Our Children's Time by Giving Them More Homework?". *Economics of Education Review*: Nr.30

För definitioner av begrepp har använts SAOB (svenska.se), NE, Wikipedia och Slangopedia.